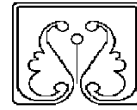

دوفصلنامه مدیریت و توسعه ورزش

سال سوم، شماره دوم، پیاپی ۷

دانشگاه گیلان

نقش مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال در امنیت ورزشگاه

مه‌ر علی هم‌تی نژاد^۱، محمدحسن قلی‌زاده^۲، تریسی تیلور^۳، رسول فرجی^{۴*}

تاریخ دریافت: ۹۳/۲/۱۵

تاریخ پذیرش: ۹۳/۶/۲۶

چکیده

هدف: در این پژوهش، نقش مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال در امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران بررسی شده است.

روش‌شناسی: عوامل اصلی مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌ها در طی دوازده مصاحبه نیمه ساختاریافته با یازده کارشناس و متخصص شناسایی ، و پرسشنامه‌ای ۲۸ گویه‌ای در زمینه تأثیر مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات بر امنیت ورزشگاه طراحی شد که ۱۴۴ شرکت‌کننده کلیدی به آن‌ها پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش متعامد برای تعیین عامل‌ها و نیز تحلیل عاملی تأییدی به منظور تعیین اثر هر گویه و عامل بر امنیت ورزشگاه مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه یکی از عوامل اصلی مؤثر بر امنیت ورزشگاه است. همچنین مدیریت ریسک و بحران، مدیریت ارتباطات و تعاملات، کیفیت خدمات روز مسابقه و اقدامات فرهنگی به ترتیب با بارهای عاملی ۰/۸۵، ۰/۸۳، ۰/۸۴ و ۰/۸۶ به‌عنوان عوامل فرعی مدیریت و برنامه‌ریزی بر امنیت ورزشگاه تأثیرگذار است ($P < 0/05$).

نتیجه‌گیری: برنامه‌ریزی‌های خوب دست‌اندرکاران برگزاری مسابقات فوتبال و نیز مدیریت درست مدیران ورزشگاه‌ها، از طریق افزایش رضایتمندی تماشاگران و جلوگیری از رفتارهای خشونت‌آمیز آن‌ها، ارتقای امنیت ورزشگاه‌های فوتبال را در پی خواهد داشت.

واژگان کلیدی: امنیت، برنامه‌ریزی، تروریسم، هولیگان‌یسم، ورزشگاه

۱. دانشیار دانشگاه گیلان

۳. استاد دانشگاه تکنولوژی سیدنی

۴. استادیار دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

* نشانی الکترونیک نویسندهٔ مسئول: r.faraji@yahoo.com

مقدمه

رویدادهای ورزشی مثل تروریسم، بلایای طبیعی و مسائل ازدحام جمعیت در ورزش را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد (هال و همکاران، ۲۰۰۸).

نگرانی‌های مربوط به امنیت ورزشی به سال‌های پیش و عمدتاً حادثه تروریستی المپیک ۱۹۷۲ مونیخ و همچنین تلاش‌های گسترده برای مقابله با خشونت تماشاگران در رقابت‌های مهم ورزشی در اواسط دهه ۱۹۷۰ برمی‌گردد (گیلیانوتی و کلوستر، ۲۰۱۱). با توجه به گسترش تروریسم در جهان و نیز فعالیت برخی گروهک‌های تروریستی در ایران، همواره باید به مسئله تروریسم به‌طور جدی نگرست و با توجه به حضور جمعیت بسیار زیاد در ورزشگاه‌های فوتبال ایران، در جریان مسابقات فوتبال کشور، به ویژه مسابقات مربوط به تیم‌های پرطرفدار، همواره باید این ذهنیت وجود داشته باشد که ورزشگاه‌های فوتبال در روزهای برگزاری مسابقات می‌توانند جزء اهداف تروریست‌ها باشند و لذا اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از سوی مسئولان برگزاری مسابقات و نیز مدیران و مسئولان ورزشگاه‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

خوشبختانه تاکنون در هیچ یک از ورزشگاه‌های فوتبال ایران وقوع حادثه تروریستی و یا تهدیدهای مربوط به آن گزارش نشده است؛ اما این امر نباید موجب بی‌توجهی دست‌اندرکاران به این موضوع باشد. در سال ۲۰۰۴، ورزشگاه ملنیوم انگلستان، به دلیل شهرت و وجهه بین‌المللی آن مورد تهدید تروریست‌ها قرار گرفت. در همان سال، در جریان مسابقه فوتبال بین تیم‌های لیورپول و منچستر یونایتد، احتمال حمله تروریستی گزارش شد که این حمله با دخالت نیروهای امنیتی خنثی شد.

در سال‌های اخیر، بررسی امنیت اماکن و رویدادهای ورزشی موردعلاقه بسیاری از پژوهشگران (هال، ۲۰۰۶؛ هال و همکاران، ۲۰۰۸؛ هال و سی‌اسلاک، ۲۰۱۰؛ سی‌اسلاک و همکاران، ۲۰۱۰) قرار گرفته است. بنا به اظهارات سی اسلاک (۲۰۰۹) به دلیل تهدیدات امنیتی متعدد در اماکن و رویدادهای ورزشی جهان، مدیران اماکن ورزشی بایستی عملیات امنیتی روز مسابقه را توسعه داده و بهبود بخشند. بنا به پیشنهاد سی اسلاک و همکاران (۲۰۱۰) بهتر است سازمان‌های ورزشی در برابر ریسک‌های تهدیدکننده ورزش، رویکرد مدیریت ریسک اتخاذ نمایند که مهم‌ترین چالش در این زمینه شناسایی تهدیدات واقعی و نیز اقدامات مقابله‌ای مناسب در برابر ریسک ترورهای سیاسی سازمان‌دهی شده، ترورهای اجتماعی سازمان‌دهی شده و ترورهای برنامه‌ریزی نشده است.

به‌طور کلی، امنیت به معنی نداشتن دلهره، رهایی از تهدید و وجود اطمینان و آرامش است (نصری، ۱۳۸۱) و یکی از مهم‌ترین نیازهای انسان است که در بسیاری از نظریه‌ها و پژوهش‌های روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، علوم سیاسی و مدیریت به آن اشاره شده است و بدون شک هیچ عنصری برای پیشرفت و توسعه یک جامعه مهم‌تر از امنیت و تأمین آرامش برای جامعه نمی‌باشد (دلاور و همکاران، ۱۳۸۷). امنیت دارای حوزه‌های مختلف و یکی از حوزه‌های مهم آن، امنیت ورزشی است که به معنی برگزاری رویدادها و مسابقات ورزشی به دور از هر گونه خطر و تهدید و دلهره است و مدیریت امنیت ورزشی، ماهیت و گستره امنیت ورزشی و مسائل تهدیدکننده

1. Hall
2. Hall & Cieslak

ورزشی به وقوع می‌پیوندد (امری^۱، ۲۰۱۰)، اما دامنه و تعدد آن در ورزش فوتبال بیش از سایر رشته‌های ورزشی است (رحمتی و محسنی، ۱۳۸۱).

از میان حوادث و ریسک‌های تهدیدکننده رویدادهای ورزشی، برخی محققان به مطالعه و بررسی اوباشگری، وندالیسم، خشونت و پرخاشگری و رفتارهای ناهنجار در بین تماشاگران فوتبال ایران (رحمتی و محسنی، ۱۳۸۲؛ رحمتی، ۱۳۸۴؛ قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶؛ وثوقی و خسروی نژاد، ۱۳۸۸؛ جان بزرگی و همکاران، ۱۳۸۹) و نیز ایمنی ورزشگاه‌ها (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ الهی و پورآقایی، ۱۳۸۳؛ رحیمی و همکاران، ۱۳۸۱) پرداخته‌اند. با این حال، به نظر می‌رسد مسائل مربوط به تهدیدات تروریستی اماکن ورزشی و ورزشگاه‌های ایران کمتر مورد توجه محققان قرار گرفته است و در این زمینه خلأ پژوهشی وجود دارد. ورود مواد محترقه و سلاح‌های سرد به داخل ورزشگاه‌ها، پرتاب اشیاء از سوی تماشاگران، شکستن صندلی‌های ورزشگاه و تخریب سکوها، درگیری فیزیکی تماشاگران (حاج بیگی و مسعودی، ۱۳۸۵) و به‌طور کلی وقوع حوادث ناگوار در ورزشگاه‌های فوتبال ایران حاکی از فضای ناامن این ورزشگاه‌ها برای تماشاگران، ورزشکاران، مربیان، داوران و سایر افراد حاضر در آن‌هاست و مشاهده مکرر این حوادث نشان می‌دهد که در پیشگیری و کنترل آن‌ها کاستی‌هایی وجود دارد. بنابراین، سؤالی که مطرح می‌شود این است که چه عواملی در بروز این حوادث و در نتیجه ایجاد ناامنی در ورزشگاه‌های فوتبال ایران نقش دارند و همچنین چه عواملی می‌توانند در ارتقاء امنیت این ورزشگاه‌ها و پیشگیری از وقوع حوادث تروریستی و اغتشاش جمعیت حاضر

در سال ۲۰۰۷ نیز پلیس انگلستان اعلام کرد که ورزشگاه استانی پارک تیم لیورپول می‌تواند جزء اهداف حملات تروریست‌ها باشد (هال، ۲۰۱۰). به‌علاوه، از زمانی که گروهک تروریستی القاعده ورزشگاه‌های فوتبال را جزء اهداف موردنظر خود قرار داد، نگرانی‌های مربوط به حملات تروریستی به اماکن ورزشی نیز قوت گرفت (هال، ۲۰۰۶).

در کنار تروریسم، خشونت هواداران و فعالیت‌های هولیگانی از دیگر نگرانی‌های سازمان‌های ورزشی و مدیران اماکن ورزشی است (هال و همکاران، ۲۰۱۲). با حرفه‌ای شدن ورزش فوتبال و افزایش هیجانات ناشی از مسابقات آن، به تدریج بر تعداد تماشاگران این رشته ورزشی افزوده شد (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸). حضور تعداد زیادی از افراد در ورزشگاه‌های فوتبال ممکن است بروز احساسات، هیجانات و واکنش‌های ناهنجار تماشاگران را در پی داشته باشد (رحیمی و همکاران، ۱۳۸۱). در ایران نیز، مانند سایر کشورهای دنیا، در دو دهه اخیر کنش‌هایی از سوی حاضران در میدان‌های ورزشی، به‌ویژه تماشاگران مسابقات فوتبال سر زده است که می‌توان از آن‌ها تحت عنوان رفتارهای تخریبی و آشوبگرانه و یا هولیگانی یاد کرد. این اقدامات از یک‌سو سطح امنیت اجتماعی را تقلیل می‌دهد و از سوی دیگر، پلیس و سازمان‌های دیگر را با چالش‌های امنیتی روبرو می‌سازد (جان بزرگی و همکاران، ۱۳۸۹). وقوع این‌گونه حوادث ناگوار در میدان‌های ورزشی برآیندی از کارکرد حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه است (شاه‌منصوری و مظفری، ۱۳۸۵) و خاص یک کشور و یا یک رشته ورزشی نیست و در اکثر کشورهای جهان و تقریباً در همه رشته‌های

سؤال است که مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال چه نقشی در امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران دارند؟

در ورزشگاه مؤثر باشند؟ به نظر می‌رسد مسائل مربوط به مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال بی‌ارتباط با امنیت ورزشگاه‌های فوتبال نبوده و بر همین اساس، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این

روش‌شناسی پژوهش

رفتارهای خشونت‌آمیز تماشاگران می‌شود. در این مرحله، پرسشنامه‌ای ۲۷ گویه‌ای در مقیاس لیکرت شش‌گزینه‌ای (بدون اهمیت=۰ تا خیلی مهم=۵) برای سنجش اهمیت گویه‌های مرتبط با مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال بر ارتقای امنیت ورزشگاه‌ها طراحی و ساخته شد.

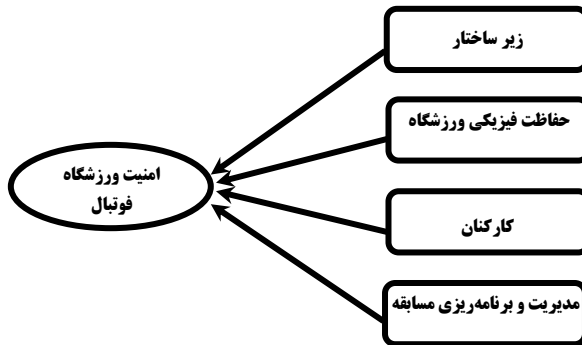
در مرحله دوم پژوهش (مرحله کمی)، ۱۴۴ شرکت‌کننده (شامل ۴۰ نفر افسر پلیس، ۶۱ نفر از سازمان دهندگان مسابقات فوتبال لیگ‌های ایران در هیأت‌های فوتبال استانی و شهرستانی، هشت نفر از مدیران ورزشگاه‌های فوتبال ایران، ۱۵ نفر از نیروهای امنیتی ورزشگاه‌های ایران، ۱۲ نفر از استادان دانشگاهی متخصص در زمینه مدیریت اماکن و رویدادهای ورزشی و خشونت و پرخاشگری در ورزش و نیز هفت نفر دیگر بدون اشاره به جایگاه سازمانی خود) به پرسشنامه طراحی شده در مرحله اول پژوهش پاسخ دادند. بخشی از شرکت‌کنندگان این مرحله را افسران یگان ویژه، یگان امداد و پلیس پیشگیری از استان گیلان و بخش دیگر را شرکت‌کنندگانی از شهرها و استان‌های دیگر ایران تشکیل دادند که صاحب تیم فوتبال در دسته برتر و نیز دسته یک ایران بودند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ تحلیل عاملی اکتشافی شده و پس از عامل بندی گویه‌ها، با استفاده از نرم‌افزار لیزرل نسخه ۸/۵ تحلیل عاملی تأییدی بر روی آن‌ها انجام شد.

برای دستیابی به اهداف پژوهش از روش پژوهش ترکیبی استفاده شد. مرحله اول پژوهش (بخش کیفی) شامل دوازده مصاحبه رودرروی نیمه ساختاریافته با متخصصان (یک نفر کارشناس فوتبال، دو نفر مدیر ورزشگاه فوتبال، پنج نفر افسر پلیس و چهار نفر استاد دانشگاه) برای شناسایی عامل‌های مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران بود. نمونه‌گیری این مرحله هدف‌دار بوده و از روش نمونه‌گیری گلوله برفی برای انتخاب برخی از اعضای هیأت مصاحبه استفاده شد. کارشناس فوتبال و نیز مدیران ورزشگاه شرکت‌کننده در این پژوهش از هیأت فوتبال استان گیلان انتخاب شدند. کارشناسان امنیتی پژوهش نیز از میان افسران ارشد نیروی انتظامی استان گیلان (یگان‌های ویژه و امداد) که مسئول تأمین امنیت ورزشگاه‌های فوتبال این استان، برای انجام مصاحبه برگزیده شدند. همچنین، استادانی از دانشگاه گیلان که در زمینه مدیریت اماکن و رویدادهای ورزشی و مباحث مربوط به خشونت و پرخاشگری در ورزش متخصص بوده و در این زمینه تألیفاتی داشتند در پژوهش شرکت کردند. در این مرحله یافته‌های مربوط به هفت مصاحبه دیگر با برخی از تماشاگرانی که جهت تماشای مسابقات فوتبال لیگ برتر ایران در ورزشگاه‌های فوتبال استان گیلان حضور داشتند، مورد استفاده قرار گرفت. از این تماشاگران خواسته شد تا نظرات خود در ارتباط با وضعیت امنیت ورزشگاه و مسائلی تشریح نمایند که سبب بروز

یافته‌های پژوهش

(وضعیت ورزشگاه‌ها)، حفاظت فیزیکی ورزشگاه و نیز کارکنان، سه عامل دیگر مؤثر بر امنیت ورزشگاه بودند (شکل ۱).

یافته‌های بخش کیفی پژوهش نشان داد، برنامه‌ریزی و مدیریت مسابقه یکی از عامل‌های اصلی مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران است. زیرساخت‌ها

شکل ۱. عامل‌های اصلی مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال

ورزشگاه نقش دارند (شکل ۲). نتایج آزمون بارتلت (جدول ۱) نشان داد استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی برای پرسشنامه پژوهش مناسب بوده و عامل‌های ساخته‌شده از اعتبار لازم برخوردارند. نتایج آزمون KMO نیز نشان داد که تعداد نمونه‌ها برای تحلیل عاملی کفایت دارد.

نتایج تحلیل عاملی اکتشافی جهت تعیین عامل‌های فرعی مؤثر بر مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات نشان داد مدیریت ریسک و بحران، مدیریت ارتباطات و تعاملات، کیفیت خدمات روز مسابقه و نیز اقدامات فرهنگی به‌عنوان چهار عامل فرعی مرتبط با مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه شناسایی هستند که در امنیت

جدول ۱. نتایج آزمون KMO و بارتلت در تحلیل عاملی اکتشافی

بارتلت	KMO
۳۵۵۶/۰۲۳	خی دو
۵۶۱	درجه آزادی
۰/۰۰۱	سطح معنی‌داری

مدیریت ارتباطات و تعاملات ۰/۸۶۸، کیفیت خدمات روز مسابقه ۰/۹۱۳ و نیز اقدامات فرهنگی ۰/۹۰۵ به دست آمد. میانگین و انحراف استاندارد و نیز بار عاملی هر گویه در جدول ۲ گزارش شده است.

در تحلیل عاملی اکتشافی حداقل بار عاملی مورد قبول برای هر گویه ۰/۵۵ در نظر گرفته شد و هفت گویه به دلیل بار عاملی کمتر از بار مبنا و یا داشتن بار عاملی در دو یا چند عامل از فرایند تحلیل خارج شدند. میزان پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ برای عامل فرعی مدیریت ریسک و بحران برابر با ۰/۸۷۹،

جدول ۲. گویه‌ها و عامل‌های فرعی مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات (مرتبط با امنیت ورزشگاه)

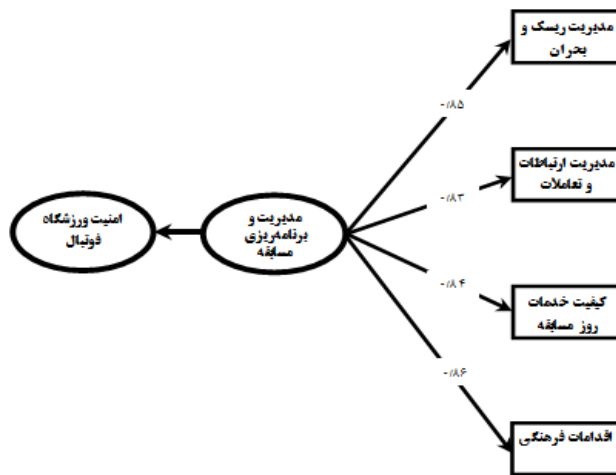
عنوان عامل	اولویت در عامل	گویه‌ها	انحراف استاندارد ± میانگین	بار عاملی
مدیریت ریسک و بحران	۱	حضور تعداد کافی آمبولانس و تکنسین اورژانس پزشکی مورد تأیید در استادیوم حین بازی	۰/۸۳ ± ۴/۲۶	۰/۵۷۸
	۲	تأمین امنیت و عدم انسداد مسیرهای ورود و خروج اضطراری استادیوم در طول بازی برای تردد وسیله‌های اورژانسی	۰/۹۹ ± ۴/۱۷	۰/۷۰۴
	۳	تدوین طرح اورژانس پزشکی	۰/۹۱ ± ۴/۱۶	۰/۶۱۶
	۴	تدوین طرح تفصیلی ترافیک جهت روان شدن ترافیک اطراف استادیوم و عبور عابرین پیاده	۰/۹۵ ± ۴/۰۵	۰/۶۷۴
	۵	از پیش آماده نمودن آگهی‌ها و متن‌های خاص صوتی و تصویری اضطراری برای انواع	۰/۹۷ ± ۳/۸۳	۰/۷۳۳
	۶	تدوین برنامه‌های تخلیه و پاسخ اضطراری در استادیوم	۰/۹۷ ± ۳/۸۲	۰/۶۵۷
مدیریت ارتباطات و تعاملات	۱	ارتباطات و تعامل بین مسئولین هیأت فوتبال با نیروهای انتظامی و مقامات قضایی	۰/۸۳ ± ۴/۲۳	۰/۶۶۵
	۲	ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت استادیوم (با مشارکت نیروهای امنیتی و پلیس، آتش نشانی و اورژانس، مدیریت استادیوم و باشگاه)	۰/۸۶ ± ۴/۳۰	۰/۶۱۴
	۳	ارتباطات خوب و مطمئن بین مرکز فرماندهی و کارکنان بخش رسانه‌ای و اطلاع‌رسانی استادیوم جهت پخش ویدئوها و پیغام‌های اضطراری مرکز فرماندهی	۰/۸۵ ± ۴/۰۵	۰/۷۲۳
	۴	عقد توافقنامه‌های همکاری مشترک با مسئولان امور اضطراری منطقه (سازمان مدیریت بحران، اورژانس، آتش‌نشانی و غیره)	۰/۹۲ ± ۴/۰۳	۰/۶۵۹
	۵	تعیین سلسله‌مراتب فرماندهی (از تصمیم‌گیرندگان فوقانی تا مسئولان تحتانی)	۰/۹۰ ± ۴/۰۲	۰/۶۸۶
	۶	هماهنگی برنامه‌های تخلیه و پاسخ اضطراری استادیوم با مسئولان مدیریت امور اضطراری	۰/۸۹ ± ۳/۹۳	۰/۶۲۴
کیفیت خدمات روز مسابقه	۱	برخورد مناسب پرسنل برگزاری و نیروهای امنیتی با تماشاگران	۰/۹۵ ± ۴/۳۰	۰/۶۳۲
	۲	امکانات حمل و نقل مناسب برای تماشاگران	۱/۰۱ ± ۴/۱۶	۰/۶۸۵
	۳	وضعیت مناسب آب‌وخوری‌های استادیوم (از نظر تعداد، امکانات، نظافت و بهداشت)	۰/۹۶ ± ۴/۱۰	۰/۷۸۶
	۴	وضعیت مناسب سرویس‌های بهداشتی استادیوم (از نظر تعداد، امکانات، نظافت و بهداشت)	۰/۹۹ ± ۴/۰۸	۰/۷۵۴
	۵	وضعیت مناسب جایگاه‌های تماشاگران از نظر نظافت و بهداشت	۰/۹۰ ± ۴/۰۵	۰/۷۲۱
	۶	دایر نمودن فروشگاه‌ها و بوفه‌های مواد غذایی	۰/۹۶ ± ۳/۸۵	۰/۷۳۳
	۷	برنامه‌های سرگرم‌کننده مناسب در بین دوتیمه بازی	۱/۱۴ ± ۳/۷۷	۰/۶۶۳
	۸	نمازخانه برای تماشاگران	۱/۱۸ ± ۳/۶۷	۰/۵۶۱
اقدامات فرهنگی	۱	آموزش لیدرهای تیم‌ها در خصوص ملاحظات امنیتی	۰/۹۲ ± ۴/۲۰	۰/۷۱۶
	۲	مشارکت لیدرهای باشگاه‌ها در خصوص اعلان ملاحظات امنیتی به تماشاگران	۰/۹۲ ± ۴/۱۹	۰/۷۴۲
	۳	مشارکت کانون‌های هواداران تیم‌ها در خصوص اعلان ملاحظات امنیتی به هواداران	۰/۹۳ ± ۳/۹۸	۰/۶۷۷
	۴	اطلاع‌رسانی در مورد احکام و مجازات اقدامات ضد امنیتی افراد در استادیوم	۱/۰۰ ± ۳/۷۹	۰/۶۹۷
	۵	بیلبوردها و تابلوهای هشدار امنیتی	۰/۹۸ ± ۳/۷۵	۰/۶۳۳
	۶	اطلاع‌رسانی در مورد دستورالعمل‌ها و خطمشی‌های مربوط به بازرسی‌ها و شناسایی موارد ممنوعه	۱/۰۹ ± ۳/۶۷	۰/۶۶۶
	۷	توزیع کت‌پنجه و بروشورهای مربوط به موارد امنیتی در بین تماشاگران	۱/۱۹ ± ۳/۴۷	۰/۶۱۴

طبق جدول ۲، در عامل مدیریت ریسک و بحران، "حضور تعداد کافی آمبولانس و تکنسین اورژانس پزشکی در استادیوم" در اولویت بالایی قرار گرفته و با داشتن بیشترین میانگین به‌عنوان مهم‌ترین گویه در

این بخش شناخته شد. "تأمین امنیت و عدم انسداد مسیرهای ورود و خروج اضطراری استادیوم" و نیز "تدوین طرح اورژانس پزشکی" در اولویت‌های بعدی این عامل قرار گرفت. "ارتباطات و تعامل بین مسئولین

هیأت فوتبال و مدیریت استادیوم با نیروهای انتظامی و مقامات قضایی و "ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت استادیوم" از مهم‌ترین گویه‌های عامل مدیریت ارتباطات و تعاملات بود. "برخورد مناسب پرسنل برگزاری و نیروهای امنیتی با تماشاگران" و "امکانات حمل و نقل مناسب برای تماشاگران" از اولویت‌های عامل کیفیت خدمات روز مسابقه بودند. در نهایت، در بخش اقدامات فرهنگی "آموزش لیدرهای تیم‌ها در

خصوص رعایت ملاحظات امنیتی" و نیز "مشارکت این لیدرها در خصوص اعلان ملاحظات امنیتی به تماشاگران" جزء مهم‌ترین گویه‌ها بودند. پس از تحلیل عاملی اکتشافی و شناسایی عامل‌های مربوط به برنامه‌ریزی و مدیریت مسابقه، از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری برای تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم و در نهایت ارائه الگو استفاده شد (شکل ۲).

χ^2	df	χ^2 / df	P-value	RMSEA	NFI	NNFI	GFI	AGFI
۷۶۶/۰۷	۳۲۰	۲/۳۹	۰/۰۰۱	۰/۰۹۹	۰/۹۲	۰/۹۴	۰/۷۲	۰/۶۶

شکل ۲. الگوی تأثیرپذیری امنیت ورزشگاه از مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه

در تحلیل عاملی مرتبه اول، از همه گویه‌های پرسشنامه برای پیش‌بینی و تبیین چهار عامل فرعی مربوط به مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه استفاده شد. در تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم نیز چهار عامل فرعی (مدیریت ریسک و بحران، مدیریت ارتباطات و تعاملات، کیفیت خدمات روز مسابقه و اقدامات فرهنگی)، یک عامل اصلی تحت عنوان مدیریت و

برنامه‌ریزی مسابقه را پیش‌بینی و تبیین کردند. نتایج مربوط به تحلیل عاملی مرتبه دوم نشان داد که اقدامات فرهنگی با بار عاملی ۰/۸۶ بیشترین تأثیر را در تبیین عامل مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه دارد. مدیریت ریسک و بحران، کیفیت خدمات روز مسابقه و مدیریت ارتباطات و تعاملات نیز به ترتیب با بارهای ۰/۸۵، ۰/۸۴، ۰/۸۳ در رده‌های بعدی بودند (شکل ۲). بر اساس شاخص‌های نیکویی برازش به

مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه تأثیر دارند ($P < 0/05$) و در این مورد فرضیه‌های پژوهش تأیید می‌شود. نتایج مربوط به آزمون همبستگی اسپیرمن مندرج در جدول ۴ نیز نشان داد که هر یک از عامل‌های فرعی مدیریت و برنامه‌ریزی با یکدیگر ارتباط مثبت و معنی‌دار دارند.

دست آمده و با توجه به مقدار نسبتاً پایین شاخص-های GFI و AGFI، مدل ارائه شده با احتیاط مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش، در جدول ۳ ارائه شده است که بر اساس آن می‌توان گفت مدیریت ریسک و بحران، مدیریت ارتباطات و تعاملات، کیفیت خدمات روز مسابقه و اقدامات فرهنگی به‌عنوان متغیرهای مستقل بر متغیر

جدول ۳. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش (برگرفته از نتایج تحلیل عاملی تأییدی)

نتیجه آزمون فرضیه	t- values	Standardized loading factor	Squared Multiple Correlations	متغیر وابسته	متغیر مستقل
تأیید فرضیه پژوهش	۸/۰۴	۰/۸۵	۰/۷۲	مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه	مدیریت ریسک و بحران
تأیید فرضیه پژوهش	۸/۳۴	۰/۸۳	۰/۶۹	مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه	مدیریت ارتباطات و تعاملات
تأیید فرضیه پژوهش	۸/۲۴	۰/۸۴	۰/۷۱	مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه	کیفیت خدمات روز مسابقه
تأیید فرضیه پژوهش	۷/۷۷	۰/۸۶	۰/۷۳	مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه	اقدامات فرهنگی

جدول ۴. ارتباط بین عامل‌های مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه

شماره	متغیر	میانگین و انحراف استاندارد	مدیریت ریسک و بحران	مدیریت ارتباطات و تعاملات	کیفیت خدمات روز مسابقه	اقدامات فرهنگی
۱	مدیریت ریسک و بحران	۴/۰۵ ± ۰/۷۴	۱			
۲	مدیریت ارتباطات و تعاملات	۴/۰۸ ± ۰/۶۸	* ۰/۵۷۴	۱		
۳	کیفیت خدمات روز مسابقه	۴/۰۰ ± ۰/۸۰	* ۰/۴۸۹	* ۰/۵۶۶	۱	
۴	اقدامات فرهنگی	۳/۸۶ ± ۰/۸۰	* ۰/۴۲۹	* ۰/۶۲۹	* ۰/۴۹۶	۱

* در سطح $P \leq 0/05$ معنی‌دار است.

بحث و نتیجه‌گیری

یازدهم (۸۷-۱۳۸۶) در ورزشگاه‌های فوتبال ایران حضور داشته‌اند (وبلاگ آمار و ارقام، ۱۳۹۲).

طبق گزارش سازمان لیگ فوتبال ایران حدود ۳/۷ میلیون نفر برای تماشای رقابت‌های فوتبال لیگ

بنابراین، فراهم کردن محیطی امن و ایمن برای این تماشاگران ضروری به نظر می‌رسد. عوامل مختلفی بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران تأثیر دارند. یافته‌های بخش کیفی پژوهش حاضر نشان داد، مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات یکی از عوامل اصلی مؤثر بر امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران است. منظور از برنامه‌ریزی و مدیریت، اتخاذ روش‌هایی است که به صورت مستقیم و غیرمستقیم به کنترل بهتر جمعیت حاضر در ورزشگاه و افزایش امنیت آن کمک می‌کند و اجرای آن‌ها عمدتاً به عهده مسئولان ورزشگاه‌ها، هیأت‌های فوتبال و مسئولان برگزاری لیگ فوتبال است. این عامل شامل چهار عامل فرعی به نام‌های «مدیریت ریسک و بحران»، «مدیریت ارتباطات و تعاملات»، «کیفیت خدمات روز مسابقه» و نیز «اقدامات فرهنگی» است.

شاه‌منصوری و مظفری (۱۳۸۵) در بررسی عوامل بروز بحران‌های ورزشی به این نکته اشاره کردند که عدم توجه به مدیریت و برنامه‌ریزی، شناسایی عوامل بحران‌زا و نداشتن طرح و برنامه برای مقابله با بحران در برگزاری مسابقات ورزشی می‌تواند سبب وقوع بحران شود. تیلور (تیلور، ۱۹۹۱)، نیز مدیریت ضعیف مدیران را یکی از علل حادثه ورزشگاه «هیلسبرو» می‌داند. به عقیده رحیمی و همکاران (۱۳۸۱) قصور در عوامل مدیریتی رویداد ورزشی می‌تواند منجر به بی‌نظمی تماشاگران و ایجاد ناامنی در ورزشگاه شود. این محققان همچنین گزارش کردند که عوامل مدیریتی و نحوه برگزاری مسابقات فوتبال ایران وضعیت مطلوبی ندارد و برگزاری دوره‌های توجیهی و آموزشی برای برگزارکنندگان مسابقات فوتبال را توصیه کردند. آموزش برگزارکنندگان مسابقات

فوتبال در زمینه مدیریت ریسک (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲)، تدوین برنامه تخلیه سریع ورزشگاه (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ پنتر و همکاران، ۲۰۰۳؛ هال، ۲۰۰۶) و نیز آموزش مدیریت بحران (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲، شاه‌منصوری و مظفری، ۱۳۸۵) به‌عنوان شاخص‌های اصلی مدیریت خطر در ورزشگاه‌های فوتبال گزارش شده است. به عقیده لوبیسکو^۳ (۲۰۱۱) فرایند تأمین امنیت رویدادهای ورزشی با تجزیه و تحلیل ریسک‌های بالقوه تهدیدکننده آن‌ها شروع می‌شود و موفقیت عملیات به نحوه ارزیابی ریسک مسئولان و دست‌اندرکاران رویداد و ادراک آن‌ها از ریسک‌های موجود بستگی دارد. هال (۲۰۱۰) گزارش کرده است که مسئولان ورزشگاه‌های فوتبال انگلستان به‌صورت گسترده فرایند ارزیابی ریسک ورزشگاه را انجام می‌دهند تا بدین طریق ریسک‌ها، تهدیدها و نیز نقاط آسیب‌پذیر ورزشگاه‌ها را شناسایی نمایند.

مدیریت ارتباطات و تعاملات نیز به‌عنوان یکی از عوامل فرعی مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه شناسایی شد. به عقیده هال و همکاران (۲۰۱۲) تأمین امنیت رویدادهای ورزشی به همکاری و مشارکت افراد و نهادهای مختلف نیاز دارد و سازمان‌های ورزشی و نهادهای برگزارکننده رویدادهای ورزشی باید بین برنامه‌ریزان و مجریان برنامه‌ها، خط‌مشی‌ها و اقدامات امنیتی رابطه کاری خوبی برقرار نمایند. ایجاد مرکز فرماندهی و تعیین دقیق سلسله‌مراتب فرماندهی (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ پنتر، ۲۰۰۳؛ سی‌اسلاک، ۲۰۰۹؛ هال و همکاران، ۲۰۱۲) در مدیریت ارتباطات باید مدنظر قرار گیرد. از نظر هال و همکاران (۲۰۱۲) اعتماد به یکدیگر و احترام به

2. Pantera et al.

3. Lubisco

1. Taylor

نقش‌ها و هدف‌های اعضاء از ضروریات فعالیت اثربخش تیم‌های کاری است و با توجه به اینکه تأمین امنیت ورزشگاه‌ها حاصل تلاش یک تیم شامل نیروهای نظامی و امنیتی، دست‌اندرکاران ورزشگاه، سازمان دهندگان مسابقات، آتش‌نشانی، اورژانس پزشکی و غیره است، به نظر می‌رسد وجود اعتماد و احترام متقابل بین اعضاء این نهادها در جلسات هماهنگی و نیز تعامل خوب و سازنده آن‌ها در پیشبرد عملیات تأمین امنیت ورزشگاه فوتبال نقش مهمی داشته باشد (هال و همکاران، ۲۰۱۲). با توجه به اینکه هیأت‌های فوتبال استان‌ها زیر نظر سازمان لیگ مسئول برگزاری مسابقات فوتبال لیگ برتر هستند، بنابراین، مدیریت ارتباطات (هم با کارکنان درون‌سازمانی و هم با کارکنان خارج سازمانی و نهادهای دیگر) و ایجاد تعامل بین سازمانی از وظایف مهم این هیأت‌ها است که بهتر است همواره مدنظر مسئولان هیأت‌ها قرار گیرد. عقد توافق‌نامه‌های همکاری مشترک با مسئولان امور اضطراری و سازمان مدیریت بحران منطقه و نیز هماهنگی برنامه‌های تخلیه اضطراری ورزشگاه با این مسئولان نیز ضمن کمک به ارتقای امنیت ورزشگاه-های فوتبال در روز مسابقه، نیازمند توانمندی برگزارکنندگان مسابقات فوتبال در برقراری ارتباطات با نهادهای مذکور است.

بسیاری از محققان (رحیمی و همکاران، ۱۳۸۱؛ رحمتی و محسنی، ۱۳۸۲؛ رحمتی، ۱۳۸۴؛ نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶؛ الهی و پورآقایی، ۱۳۸۳؛ هال، ۲۰۱۲) به این نکته اشاره کرده‌اند که تدارک امکانات رفاهی مطلوب برای تماشاگران تا حد زیادی در جلوگیری از بروز واکنش‌های رفتاری نامناسب تماشاگران مؤثر است. به عقیده هال (۲۰۱۰) ورزشگاه‌ها با امکانات و خدماتی که به مشتریان خود ارائه می‌دهند فضایی را

به وجود می‌آورند که زمینه انجام فعالیت‌های هولیکنی کاهش می‌یابد. الهی و پورآقایی (۱۳۸۳) در بررسی وضعیت امکانات و تسهیلات رفاهی ورزشگاه‌های فوتبال ایران، وضعیت بسیاری از این ورزشگاه‌ها را ضعیف ارزیابی کرده و این وضعیت را نشانه عدم توجه کافی مسئولان به تماشاگران رویدادهای ورزشی در ایران دانستند. بر اساس نظریه ناکامی پرخاشگری، محدودیت‌ها به‌عنوان محرک‌های بروز رفتارهای تهاجمی عمل می‌کنند (رحمتی، ۱۳۸۴؛ محمدکاظمی، شیخ و همکاران، ۱۳۸۶)، بنابراین محدودیت در امکانات رفاهی و کیفیت نامطلوب خدمات برای تماشاگران در روز مسابقه انگیزه افراد را برای نشان دادن خشونت و رفتارهای تهاجمی افزایش می‌دهد (رحمتی، ۱۳۸۴؛ محمدکاظمی، شیخ و همکاران، ۱۳۸۶). از میان شاخص‌های تسهیلات رفاهی که در منابع علمی مختلف به آن‌ها اشاره شده است می‌توان به سیستم حمل و نقل مناسب برای تماشاگران (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶؛ رحمتی و محسنی، ۱۳۸۲)، فروشگاه‌های مواد غذایی در ورزشگاه (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ رحمتی و محسنی، ۱۳۸۲)، پارکینگ‌های مناسب با ظرفیت کافی (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲) اشاره کرد. برخورد مناسب کارکنان برگزاری و نیروهای امنیتی با تماشاگران، برنامه‌های سرگرم‌کننده در بین دو نیمه بازی، وضعیت مناسب سرویس‌های بهداشتی و آبخوری‌های ورزشگاه (از نظر تعداد، امکانات، نظافت و بهداشت) و نیز وضعیت مناسب جایگاه‌های تماشاگران از نظر نظافت و بهداشت از جمله متغیرهای مرتبط با کیفیت خدمات در روز مسابقه بوده و به نظر می‌رسد می‌توانند بر رضایت تماشاگران و جلوگیری از بروز رفتارهای پرخاشگرانه و در نهایت ارتقاء امنیت ورزشگاه‌های فوتبال اثرگذار

باشند. به عقیده تیلور و توهی^۱ (۲۰۰۶)، روشنایی مناسب و پاکیزگی میدین ورزشی ممکن است بر احساس امنیت تماشاگران و نیز لذت آن‌ها تأثیر داشته باشد که این نتیجه نیز در راستای یافته‌های پژوهش حاضر است. رحمتی و محسنی (۱۳۸۲) نیز ایجاد برنامه‌های شاد و مفرح قبل از شروع بازی و نیز بین دو نیمه را جهت جلوگیری از رفتارهای خشونت‌آمیز تماشاگران مؤثر می‌دانند.

برخی پژوهش‌ها از آموزش تماشاگران و یا به‌عبارت‌دیگر اقدامات فرهنگی به‌عنوان راه‌کاری برای کنترل پدیده خشونت تماشاگران و افزایش امنیت ورزشگاه ذکر کرده‌اند (محمدکاظمی، شیخ و همکاران، ۱۳۸۶؛ رحیمی و همکاران، ۱۳۸۱). شاه‌منصوری و مظفری (۱۳۸۵) نیز یکی از راه‌کارهای پیشگیری از بحران در رویدادهای ورزشی را اقدامات فرهنگی و آموزش مستمر تماشاگران دانسته و همکاری مؤسسات فرهنگی و آموزشی را ضروری دانسته‌اند. رحمتی و محسنی (۱۳۸۲) در پژوهش خود در مورد عملکرد تیم‌های باشگاهی ایران که تحت عنوان باشگاه‌های فرهنگی-ورزشی فعالیت می‌کنند، اما در مورد نحوه رفتار تماشاگران و هواداران خود اقدامات آن‌چنانی انجام نمی‌دهند انتقاد کرده‌اند. این محققان همچنین بر نقش خانواده و مدرسه در آموزش رفتارهای مناسب در محیط‌های ورزشی تأکید دارند (رحمتی و محسنی، ۱۳۸۲). در برخی کشورها نیز تماشاگران خاطی ملزم به گذراندن دوره‌های آموزشی آداب حضور در ورزشگاه هستند تا پس از آن اجازه حضور در ورزشگاه برای آن‌ها داده شود (سونسن^۲، ۲۰۱۲). توزیع کتابچه و بروشورهای مربوط به موارد امنیتی ورزشگاه در بین

تماشاگران، اطلاع‌رسانی در مورد دستورالعمل‌ها و خط‌مشی‌های مربوط به بازرسی‌ها و شناسایی موارد ممنوعه، اطلاع‌رسانی در مورد احکام و مجازات اقدامات خرابکارانه و ضد امنیتی در ورزشگاه و نیز انعکاس هشدارهای امنیتی در بیلبوردها و تابلوهای درون ورزشگاه از اقداماتی است که جهت بهبود فرهنگ حضور در ورزشگاه‌های فوتبال در ایران و افزایش ضریب امنیت این ورزشگاه‌ها می‌توان استفاده کرد. این یافته‌ها در راستای پژوهش رحمتی و محسنی (۱۳۸۲) در زمینه جلوگیری از رفتارهای پرخاشگرانه تماشاگران فوتبال است. به‌علاوه، به نظر می‌رسد مشارکت کانون‌های هواداران و نیز لیدرهای تماشاگران تیم‌های ورزشی در خصوص اعلان ملاحظات امنیتی به تماشاگران و هواداران نقش پررنگی در زمینه ارتقاء امنیت ورزشگاه‌های فوتبال داشته باشد.

بسیاری از محققان بر این عقیده‌اند که رسانه‌ها در ایجاد و یا دامن زدن به بحران‌های ورزشی نقش دارند (شاه‌منصوری و مظفری، ۱۳۸۵؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶). به زعم محققان این پژوهش، به نظر می‌رسد ضابطه‌مند شدن فعالیت رسانه‌های ورزشی ایران در جهت آموزش فرهنگ حضور و نحوه رفتار در ورزشگاه‌های ورزشی، می‌تواند نقش بسیار مؤثری در کاهش حوادث و افزایش امنیت ورزشگاه‌ها داشته باشند. رسانه‌ها می‌توانند در آموزش مخاطبان، هواداران و تماشاچیان در زمینه‌های مختلف مانند اشاعه تفکر برد-برد و افزایش ظرفیت و تحمل شکست برای کنترل اغتشاشات و کاهش ناهنجاری‌های رفتاری نقش مهمی ایفا نمایند (نادریان و همکاران، ۱۳۹۲).

اغلب در صورت وقوع حوادث ناگوار در ورزشگاه (زد و خورد بین تماشاگران و حوادث مشابه) انگشت

1. Taylor & Toohey
2. Swenson

(هال، ۲۰۱۰)؛ بنابراین، شاید بتوان گفت در زمینه ارتقاء امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران نیز ورود مجلس و قانون‌گذاری در این زمینه بسیاری از مشکلات و مسائل را حل نماید. وجود قوانین روشن در این زمینه و اطلاع تماشاگران از آن‌ها می‌تواند تماشاگران را از ارتکاب خطاها بازداشته و دست‌اندرکاران برگزاری مسابقات فوتبال، نیروهای تأمین‌کننده امنیت ورزشگاه‌ها و حتی قوه قضائیه را در انجام وظایف خودیاری نماید.

به‌طور کلی، می‌توان گفت عواملی همچون مدیریت ریسک و بحران، مدیریت ارتباطات و تعاملات، کیفیت خدمات روز مسابقه در ورزشگاه و اقدامات فرهنگی زیرمجموعه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقات فوتبال است که به‌صورت مستقیم و یا غیرمستقیم با امنیت ورزشگاه در روزهای برگزاری مسابقات و حتی احساس امنیت افراد حاضر در ورزشگاه (امنیت روانی) در ارتباط است و توجه به آن‌ها می‌تواند هم در کوتاه‌مدت و هم در بلندمدت جو ورزشگاه‌های فوتبال ایران را از نظر امنیتی بیش از پیش بهبود بخشد.

در نهایت با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر به مسئولان ورزش ایران و به‌خصوص فدراسیون فوتبال و سازمان لیگ فوتبال ایران پیشنهاد می‌شود برای ارتقای امنیت ورزشگاه‌های فوتبال ایران توجه به برنامه‌ریزی خوب مسابقات فوتبال در لیگ‌های مختلف و نیز مدیریت مناسب این بازی‌ها در روز مسابقه را مدنظر داشته باشند، زیرا برنامه‌ریزی‌های درست دست‌اندرکاران برگزاری مسابقات فوتبال و نیز مدیریت خوب ورزشگاه‌ها در جهت افزایش رضایتمندی تماشاگران و جلوگیری از رفتارهای خشونت‌آمیز آن‌ها، تأثیر زیادی در ارتقای امنیت ورزشگاه‌های فوتبال خواهد داشت.

اتهام به سمت نیروهای امنیتی مسئول تأمین امنیت ورزشگاه نشانه می‌رود اما به زعم مشاهدات عینی محققان این پژوهش و نتایج سایر پژوهش‌های صورت گرفته در ایران، ورزشگاه‌های فوتبال ایران (زیر ساختارها) از نظر استانداردهای امنیتی وضعیت مناسبی ندارند و در نتیجه حتی بهترین نیروهای امنیتی نیز در تأمین امنیت آن‌ها در روز مسابقه دچار مشکل خواهند بود. از سوی دیگر، به نظر می‌رسد همین مشکلات مربوط به زیر ساختارها کار مدیریت و برنامه‌ریزی مسابقه را نیز دچار مشکل کرده و زمینه را برای وقوع حوادث ناگوار به‌خصوص مشکلات مربوط به بی‌نظمی‌های جمعیت مستعد کرده است. هرچند انتقاداتی نیز بر مسئولان برگزاری مسابقات فوتبال ایران به‌خصوص در زمینه کیفیت خدمات ورزشگاه در روز مسابقه، اقدامات فرهنگی، اطلاع‌رسانی‌های درست و به‌موقع و غیره وارد شده است (رحیمی و همکاران، ۱۳۸۱؛ نادریان و همکاران، ۱۳۹۲؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶؛ الهی و پورآقایی، ۱۳۸۳)، اما این مسئولان نیز مسائل به وجود آمده را با کمبود بودجه و قوانین دست و پاگیر ایران توجیه می‌کنند. باید اذعان کرد بسیاری از کشورها همچون انگلستان برای مبارزه با اوباشگری، کنترل جمعیت حاضر در ورزشگاه‌ها و نیز پیشگیری از حوادث تروریستی قوانین و اقدامات پیشگیرانه بسیاری را در مجلس به تصویب رسانده و پشتوانه قانونی بسیار مستحکمی برای تأمین امنیت ورزشگاه‌ها ایجاد کرده‌اند (هال، ۲۰۱۰). قانون بی‌نظمی فوتبال (۱۹۸۹)، قانون تماشاگران فوتبال (۱۹۸۹)، قانون جرائم فوتبال (۱۹۹۱)، قانون بی‌نظمی در فوتبال (۲۰۰۰) و لایحه بی‌نظمی در فوتبال (۲۰۰۱) از جمله قوانینی است که در مجلس انگلستان جهت مقابله با بی‌نظمی در ورزشگاه‌ها و امنیت بخشیدن به آن‌ها به تصویب رسیده است

منابع

- الهی، ع و ز. پورآقایی اردکانی. ۱۳۸۳. بررسی وضعیت ورزشگاه‌های فوتبال کشور در مقایسه با استانداردهای اروپایی. حرکت، ۱۹: ۶۳-۷۹.
- جان بزرگی، ا. م. ح. الیاسی و ش. حسینیان. ۱۳۸۹. نقش پیشگیرانه مدیریت انتظامی در جلوگیری از وقوع رفتارهای تخریبی تماشاگران فوتبال. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال پنجم. ۲: ۲۷۱-۲۵۱.
- حاج‌بیگی، م. ر و ا. ر. مسعودی. ۱۳۸۵. خشونت و پرخاشگری در فوتبال و راه‌کارهای کنترل آن. فصلنامه امنیت، سال پنجم. ۱ و ۲: ۱۱۶-۷۳.
- خبیری، م. س. ن. سجادی، م. دوستی و ع. محمدیان. ۱۳۸۹. نظرسنجی از مدیران ورزشگاه‌ها در زمینه مدیریت خطرهای احتمالی ورزشگاه‌های فوتبال ایران. مدیریت ورزشی، ۶: ۸۳-۶۷.
- دلاور، ع. ع. م. احمدوند و ع. م. رضایی. ۱۳۸۷. ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس احساس امنیت تهران (TFSS). دانشور رفتار، سال پانزدهم. ۲۸: ۴۹-۶۲.
- رحمتی، م. م؛ و ع. محسنی تبریزی. ۱۳۸۲. بررسی عامل‌های جامعه‌شناختی خشونت و پرخاشگری تماشاگران فوتبال: مطالعه موردی شهر تهران. المپیک، سال یازدهم، ۳ و ۴ (۲۴): ۹۱-۷۷.
- رحمتی، م. م. ۱۳۸۴. بررسی اعتبار تجربی تئوری ناکامی - پرخاشگری تماشاگران فوتبال شهر تهران. علوم پژوهشی رفاه اجتماعی، سال چهارم، ۱۴: ۱۹۴-۲۲۰.
- رحیمی، ق. ع. م. امیرتاش. و م. خبیری. ۱۳۸۱. بررسی مدیریت ایمنی در ورزشگاه‌های فوتبال کشور از دیدگاه تماشاگران، بازیکنان و مدیران اجرایی. پژوهش در علوم ورزشی، ۴: ۵۲-۳۲.
- شاه منصوری، ع. و س. ا. ا. مظفری. ۱۳۸۵. عوامل بروز بحران‌های ورزشی و روش پیشگیری از آن‌ها در زمینه‌های نرم‌افزار و سخت‌افزار، جان‌افزار و رسانه‌ها. پژوهش در علوم رفتاری، ۱۲: ۱۰۶-۸۷.
- قاسمی، و. و. ذوالاکتاف. و ع. نورعلی وند. ۱۳۸۸. توصیف جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال. المپیک، سال هفدهم. ۱۱ (۴۵): ۷۹-۶۹.
- محمدکاظمی، ر. م. شیخ، م. شهبازی و ن. راسخ. ۱۳۸۶. بررسی علل آشوب تماشاگران فوتبال پس از شهرآورد بزرگ ایران (از دیدگاه تماشاگران). پژوهش در علوم ورزشی، ۱۷: ۱۱۴-۱۰۱.
- نادریان جهرمی، م. ح. پورسلطانی و ا. روحانی. ۱۳۹۲. شناسایی شاخص‌ها و استانداردهای ایمنی سالن‌ها و اماکن ورزشی. مدیریت ورزشی، ۵ (۳): ۳۶-۲۱.
- نصری، ق. ۱۳۸۱. معنا و ارکان جامعه‌شناسی امنیت. پژوهش‌های استراتژیک، ۲۶: ۱۳۳-۱۱۲.
- وثوقی، م و م. خسروی نژاد. ۱۳۸۸. بررسی عوامل فرهنگی-اجتماعی رفتار هیجانی تماشاگران فوتبال. پژوهش‌نامه علوم اجتماعی، سال سوم. ۱: ۱۴۹-۱۲۵.
- Cieslak, T. J., A.S. Hall., And L. Giardino. 2010. *Spectators' Perceptions of Perceived Risk and Awareness of Event Safety and Venue Security: A Quasi Experimental Study*. Sport, Entertainment And Venues Tomorrow (SEVT) Conference, Columbia, SC.
- Cieslak, T. J. 2009. *Match Day Security at Australian Sport Stadia: A Case Study of Eight Venues*. Event Management, 13: 43-52.
- Cieslak, T. J., And S.A. Hall. 2010. *Standardization of Match Day Security at Australian Football Stadia: A Delphi Study*. Australian Journal of Emergency management, 25(4): 175-190.
- Emery, P. 2010. *Past, Present, Future Major Sport Event Management Practice: The Practitioner Perspective*. Sport Management Review, 13: 158-170.

- Giulianotti, R., And F. Klauser. 2011. *Introduction Security and Surveillance at Sport Mega Events*. Urban Studies, 48(15): 3157-3168.
- Hall, A. S. 2010. *Sport Safety and Security: The Importance of Training Your People*. Education And Training.
- Hall, A. S. 2006. *Standards for effective security management of university sport venues*. Doctoral dissertation, retrieved from ProQuest Digital dissertations database, UMI number, 3257011.
- Hall, S. A. 2010. *An Examination of British Sport Security Strategies, Legislation, and Risk Management Practices*. The Sport Journal, 13(2): 3-19.
- Hall, S. A., W.E. Cooper., L. Marciani And J.A. McGee. 2012. *Security Management for Sport and Special Events: An Interagency Approach to Creating Safe Facilities*. Human kinetics.
- Hall, S. A., R.Ward., T. Cunningham And L. Marciani. 2008. *Developing a New Curriculum in Sport Security Management*. Journal of homeland security and emergency management, 5(1). Online Journal. From http://aquila.usm.edu/fac_pubs/1610
- Hall, S. A., L. Marciani And W. Cooper. 2008. *Introducing A Sport Event Security Aware System*. North American Society for Sport management Conference (NASSM), Toronto, Ontario, Canada. From <http://www.thesportjournal.org/article/examination-british-sport-security-strategies-legislation-and-risk-management-practices>
- Hall, S. A., E. Schwarz And T.J. Cieslak. 2009. *Protective Security Measures for Major Sport Events: Proposing a Baseline Standard for the United States*. 17th EASM conference.
- Lubisco, A.R. 2011. *NCAA Division I Basketball Facility Managers' Perceptions of Terrorism*. Unpublished PhD dissertation, the University of New Mexico.
- Oxford online dictionary. 2014: from <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/infrastructure?q=Infrastructure>
- Pantera, J. M., R. Accorsi., C. Winter., R. Gobble., S. Griveas., D. Queen., J. Insalaco And B. Domanoski. 2003. *Best Practices for Game Day Security at Athletic and Sport*. The Sport Journal, 6(4): 45-63.
- Phillips, D., W. Cooper., J. Phillips and T. Cunningham. 2007. *Fan Experience and Security Management Balance: Applying the Grid Leadership Model*, 2007 North American Society for Sport Management Conference (NASSM), May 30 – June 2, Florida, US.
- Swenson, J.S. 2012. *Unsportsmanlike Conduct: The Duty Placed on Stadium Owners to Protect Against Fan Violence*. Marquette Sports Law Review, 23(1): 135-153. From <http://scholarship.law.marquette.edu/sportslaw/vol23/iss1/6>
- Taylor, I. 1991. *English Football in the 1990s: Taking Hillsborough Seriously*. In J. Williams And S. Wagg (Eds.), British football and social change. London: Leicester University Press. pp: 3-25.
- Taylor, T., And K. Toohey. 2006. *Impacts of Terrorism-Related Safety and Security Measures at a Major Sport Event*. Event management, 9: 199-209.

Management and Sport Development A bioannual journal

No 2, Serial 7, 2015-2016

The Role Of Football Games' Planning And Management On Stadiums' Security

Hemmatinezhad. M.A¹, Gholizadeh. M.H², Taylor. T³, Faraji. R^{4*}

Received: 05/05/2014

Accepted: 17/09/2014

Abstract

Objective: In this study, the role of the planning and management of the football games on security of the stadiums has been investigated.

Methodology: Twelve semi-structured interviews with experts (one football expert, two stadium managers, five police officers, and four university professors) were conducted to provide data on the main factors affecting the security of Iranian football stadiums. A 28-item questionnaire related to the impact of planning and managing football games' on the security of the stadiums was designed and 144 key participants (including police officers, soccer experts and organizers, and stadium managers) answered them. The obtained data was analyzed using exploratory factor analysis (EFA) with a varimax rotation in order to identify factors, followed by a confirmatory factor analysis (CFA) which was conducted to test the impact of the identified factors and items on the stadium security.

Results: The results showed that game planning and management is one of the main factors affecting the security of the stadiums. In addition, risk and crisis management, communication management, match day service quality and finally cultural activities, respectively with 0.85, 0.83, 0.84 and 0.86 factor loading, as four sub-factors for game planning and management, affect the security of the stadiums ($P < 0.05$).

Conclusion: Football games organizers' proper planning and also stadiums managers' good management will improve the security of the football stadiums by enhancement of spectators' satisfaction and prevention of violent behaviors.

Keywords: Security, Planning, Terrorism, Hooliganism, Stadium.

1,2. Associate professor, University of Guilan, Iran.

3. Professor, UTS Business School, University of Technology, Australia.

4. Assistant professor, Azarbaijan Shahid Madani University, Iran.

*Email: r.faraji@yahoo.com